

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun myöntämisen perusteet

Voimassa 1.1.2024 alkaen

Hyväksytty 21.12.2022 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus § 251

Hyväksytty 10.11.2023, toimialuejohtaja Eija Rieppo

Sisällysluettelo

1	Sosiaalihoitolain mukainen liikkumisen tuki	2
2	Liikkumisen tuen hakeminen.....	2
3	Palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko	3
4	Asiakassuunnitelman laatiminen.....	4
5	Liikkumisen tuen sisältö ja toteuttaminen	4
6	Asiakasmaksut.....	6
7	Muutoksista ilmoittaminen.....	6
8	Asiakirjahallinta.....	6

Tekijät

Johtava sosiaalityöntekijä Tero Härkönen
Palvelujohtaja Marke Varis

1 Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki

Liikkumista tukevasta palvelusta säädetään sosiaalihuoltolain 1301/2014 23 §:ssä. Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Liikkumisen tukea järjestetään

- Pääsääntöisesti ikääntyneille henkilöille, jotka tarvitsevat liikkumisen tukea ikääntymiseen liittyvän toimintakyvyn heikentymisen vuoksi.
- Henkilöille, jotka tarvitsevat tukea liikkumiseen, mutta eivät ole oikeutettuja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista annettavan lainsäädännön mukaisiin vaikeavammaisten kuljetuspalveluihin.

Liikkumisen tukea ei järjestetä

- Henkilöille, jotka pystyvät toimintakykynsä puitteissa käyttämään julkista joukkoliikennettä, mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne. Julkisen liikenteen puuttuminen ei yksistään oikeuta saamaan liikkumista tukevia palveluita.
- Henkilöille, jotka ovat oikeutettuja kuljetuksiin tai kuljetusten kustannukset korvataan jonkin muun lain nojalla.

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki on määrärahasidonnainen palvelu, joiden myöntämisessä hyvinvointialue käyttää harkintaa lain asettamissa puitteissa ja laittaa palvelun hakijat etusijajärjestykseen. Tuen myöntäminen perustuu yksilölliseen palvelutarvearvioon. Määrärahasidonnaisista tukipalveluista tehdään määräaikainen päätös.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote on määritellyt, että liikkumisen tuki kohdennetaan ensisijaisesti kotona asumisen tueksi vähävaraisille henkilöille.

2 Liikkumisen tuen hakeminen

Liikkumisen tuen hakemuksen voi tehdä sähköisesti Miunpalvelut järjestelmän kautta tai lähettää postitse verkkosivuilta tulostetun lomakkeen, lisätietoja Siun soten verkkosivuilta osoitteesta www.siunsote.fi/kuljetuspalvelut1.

Hakemukseen tarvitaan seuraavat liitteet (liitteitä ei tarvita kotihoidon saunotuspalveluun liittyviin matkoihin):

- Tiliotteet kahdelta viimeiseltä kuukaudelta kaikista pankkitileistä. Jos hakija on parisuhteessa, myös puolison tai avopuolison tiliotteet tarvitaan.

- Viimeinen vahvistettu verotuspäätös ja esitetyt veroilmoitus erittelyineen. Jos hakija on parisuhteessa niin puolison tai avopuolison tiliotteet tarvitaan.
- Kuolinpesän tiliotteet tai viimeisin vahvistettu verotuspäätös ja esitetyt veroilmoitus erittelyineen.
- terveydenhuollon ammattilaisen todistus; fysioterapeutin, toimintaterapeutin tai lääkärinlausunto, ensimmäisellä kerralla pakollinen. Jatkohakemuksen kohdalla pyydettäessä.

Hakemuslomake ja liitteet tulee postittaa osoitteeseen Seniorineuvonta Ankkuri, Rauhankatu 1 a Matti-talo, 80100 Joensuu

3 Palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko

Hakemuksen vastaanottamiseen jälkeen liikkumisen tuen tarvetta arvioidaan palvelutarpeen arvioinnissa. Palvelutarvetta arvioi hakijan ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa asiakas- tai sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Hakemuksen saavuttua sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä ottaa asiakkaaseen yhteyttä ja sopii palvelutarpeen arviointiajasta. Päätös kuljetuspalveluista kiireellisissä tapauksissa pyritään antamaan viipymättä, muissa tapauksissa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua asian vireilletulosta.

Palvelutarpeen arviointi tehdään siten kuin vanhuspalvelulain 13 §:ssä, 15 § ja 15 a §:ssä ja sosiaalihuoltolain 36 §:ssä ja 37 §:ssä säädetään. Palvelutarpeen arvioinnissa käytetään tarvittaessa RAI-arviointityökalua. Liikkumisen tuen palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan hakijan terveydentila, toimintakyky, elämäntilanne sekä liikkumisen tuen tarve tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Palvelutarpeen arviointia tehtäessä kunnioitetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otetaan huomioon asiakkaan etu, hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa.

Taloudellista tilannetta arvioidaan mukaillen Kelan toimeentulotuen myöntämisen perusteita ja tarvittaessa taloudellisen tilanteen arvioinnissa käytetään pohjana Kelan toimeentulotukilaskelmaa. Taloudellinen varallisuus ei ole este hakea eikä saada palvelua.

Taloudellisen tilanteen ja vähävaraisuuden arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita:

- Nettoeläkkeet, eläkkeensaajan hoitotuki, eläkkeensaajan asumistuki ja mahdolliset muut säännölliset tulot ja menot (elämisen peruskulut huomioidaan Kelan toimeentulotuen perusosan mukaisesti ja sen lisäksi menoina huomioidaan asumismenot, terveydenhoitomenot, kotona asumista tukevien palvelujen palvelumaksut, muut tarpeelliset kulut)
- Tilisäästöt (tarvitaan kaikkien tilien tiliotteet kuten pankkitilit, arvo-osuustilit, pelitilit)
- Kiinteä varallisuus:
 - asiakkaan tai hänen perheensä käytössä olevaa asuntoa ei huomioida
 - muu varallisuus huomioidaan erityisesti siitä näkökulmasta, onko varallisuus realisoitavissa
- Yksinasuvalla tilisäästöistä huomioidaan taloudellista tilannetta arvioidessa 6000 euron ylimenevä osa
- Avio- tai avopareilla tilisäästöistä huomioidaan taloudellista tilannetta arvioidessa 10 000 euron ylimenevä osa

Varallisuus on myös mahdollista jättää huomioimatta tai huomioida osittain hakijan yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuen. Palvelutarpeen arviointia tehtäessä asiakkaan kanssa käydään läpi erilaiset vaihtoehdot palvelujen järjestämiseksi

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu myönnetään ilman tulo- ja tilisäästöarkintaa asiakkaille, joille on myönnetty Siun soten kotihoidon palveluna saunotuspalvelua palvelusetelillä tai ostopalveluna palveluntuottajan järjestämissä tiloissa. Jos henkilö asuu ympärivuorokautisen palveluasumisen piirissä, hänelle myönnetään pääsääntöisesti kaksi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, jos muut palvelun myöntämisen perusteet täyttyvät.

Liikkumisen tuen hakija saa hakemuksesta aina valituskelpoisen viranhaltijapäätöksen muutoksenhakuohjeineen. Myönteisen päätöksen liitteenä on asiakasohje, tärkeää tietoa palvelun käyttöön liittyen sekä taksin tilaukseen liittyvä asiakasnumero. Myönteinen päätös tehdään korkeintaan vuodeksi, joten tuen tarpeen jatkuessa tukea on haettava vuosittain uudestaan. Jatkohakemus tulee toimittaa noin 2–3 kuukautta ennen voimassa olevan päätöksen päättymistä.

4 Asiakassuunnitelman laatiminen

Mikäli hakijalle myönnetään liikkumisen tuki, laaditaan hänen kanssaan asiakassuunnitelma tai olemassa olevaa asiakassuunnitelmaa päivitetään. Asiakassuunnitelmassa on nimettynä joko yhteystaho tai omatyöntekijä, riippuen asiakkaan omatyöntekijän tarpeesta. Asiakassuunnitelma laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa siten kuin vanhuspalvelulain 16 §:ssä ja sosiaalihuoltolain 39 §:ssä säädetään. Omatyöntekijä tai palvelutarpeen arvioinnin tehnyt työntekijä vastaa asiakassuunnitelman laatimisesta. Asiakassuunnitelmassa sovitaan kaikista asiakkaan tarvitsemista sosiaali- ja terveyspalveluista.

Omatyöntekijän laatimaa asiakassuunnitelmaa päivitetään sovitusti säännöllisin väliajoin esimerkiksi kerran vuodessa, aina palvelutarpeen muuttuessa ja aina asiakkaan hakiessa palvelua uudestaan.

5 Liikkumisen tuen sisältö ja toteuttaminen

Liikkumisen tuen määrä ja matkan pituus riippuvat arvioidusta yksilöllisestä palveluntarpeesta. Pääsääntöisesti matkoja voidaan myöntää maksimissaan kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa hakijan asuinkunnan tai lähimmän asiointikeskuksen alueelle. Palvelutarpeen arviointiin perustuen liikkumisen tukeen voidaan mahdollisesti sisällyttää erillisoikeuksia kuten:

- Asiointiaika, joka voi olla enintään 45 minuuttia. Ylimenevästä ajasta asiakas vastaa itse: asiointiaika voidaan myöntää sellaisille kuljetuspalvelumatkoille, joilla tarve toisen henkilön apua asioinnilla ja saattajaa ei ole mahdollista saada. Näissä tilanteissa taksinkuljettaja toimii saattajana. Jos tarvitsette asiointiaikaa, tulee siitä ilmoittaa matkatilauksen yhteydessä. MYK ilmoittaa asiointiajasta autoilijalle. Asiakas voi käyttää asiointiaikaa vain kahdensuuntaisilla matkalla, jolloin asiakkaalta kuluu kaksi

matkaoikeutta. Asiointiaikana hyväksytään enintään 45 minuutin odotusaika. Asiointiaikana hyväksytään enintään 45 minuutin odotusaika.

- Saattajaoikeus: saattamisella tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Mikäli asiakkaalle on myönnetty saattajaoikeus, ei saattajan mukanaolosta tule erillisiä kustannuksia. Saattajana voi kuljetuspalvelumatalla kulkea yksi henkilö, joka on kykenevä toimimaan saattajan tehtävässä. Saattaja tulee kyytiin samasta osoitteesta, josta asiakas lähtee kuljetuspalvelumatalle tai saattaja nousee matkaan reitin varrelta. Saattajan mukaantulosta tulee ilmoittaa MYK:een matkatilauksen yhteydessä.
- Porrasveto: porrasveto tarkoittaa pyörätuolissa olevan asiakkaan avustamista portaissa käsivoimin. Jos asiakkaan turvallinen siirtäminen vaatii kahden työntekijän osallistumista porrasvetoon, toimenpiteen voi suorittaa niin sanotusti apumiesvoimin.
- Tuttutaksioikeus: mikäli asiakkaalla on vammaan tai sairauteen perustuvia yksilöllisiä kuljetuspalveluun tai kyydin erityisjärjestelyihin liittyviä tarpeita, asiakkaalla on mahdollisuus hakea oikeutta käyttää haluamaansa liikennöitsijää eli tututaksia. Asiakkaan toivomukset, mielipide sekä yksilölliset tarpeet otetaan huomioon päätöksen teossa, mutta Siun sotella ei kuitenkaan ole velvollisuutta järjestää kuljetuspalvelua asiakkaan
- toivomalla tavalla. Tututakseina voivat toimia vain Siun soten sopimusliikennöitsijät. Tututaksi tilataan Matkojen yhdistelykeskuksesta, jonne tieto tututaksioikeudesta on ilmoitettu.
- Kuljetuspalvelumatka on lähtöosoitteesta kohdeosoitteeseen tehtävä yhdensuuntainen matka. Paluu lähtöosoitteeseen on uusi kuljetuspalvelumatka. Matkat on tehtävä suorinta reittiä käyttäen. Yhdensuuntaisen matkan aikana sallitaan mahdollisuus lyhyeen pysähdykseen, esimerkiksi kirjeen jättäminen lähimpään postilaatikkoon. Pysähdys on sallittu ainoastaan silloin, kun se tapahtuu kuljetuspalvelumatkareitin varrella.

Liikkumista tukevia palveluja ei myönnetä sellaisiin terveydenhuollon, sairaanhoidon tai kuntoutuksen matkoihin kuten esimerkiksi lääkäri, -laboratorio, röntgen- tai kuntoutuskäynnit, joihin voi saada sairausvakuutuslain mukaista korvausta.

Siun soten alueella paikallinen kutsu- ja palveluliikenne ovat ensisijainen liikkumista tukeva palvelu. Mikäli henkilö ei kykene niitä käyttämään sairauden, vamman tai muun toimintakykyä alentavan syyn vuoksi, arvioidaan silloin sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun tarve.

Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävä liikkumisen tuki voidaan järjestää seuraavilla toteuttamistavoilla tai niiden yhdistelmillä:

- Julkisten liikennevälineiden käytön ohjauksella ja ohjatulla harjoittelulla
- Saattajapalveluna
- Ryhmäkuljetuksina
- Korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset
- Muulla soveltuvalla tavalla.

Siun soten alueella asuvat asiakkaat tilaavat sosiaalihoitolain mukaiset liikkumista tukevat matkat Pohjois-Karjalan matkojen yhdistelykeskuksesta (MYK). MYK yhdistelee samaan suuntaan samaan aikaan kulkevien asiakkaiden matkoja.

6 Asiakasmaksut

Liikkumisen tuen asiakkailta peritään enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu. Maksu määräytyy matkustusalueella joko Waltti-alueilla voimassa olevien maksujen tai ELY-keskuksen määrittämien taksojen mukaisesti. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue **laskuttaa liikkumisen tuen asiakkailta** kuljetuspalvelun asiakasmaksulaki 734/1992, 12 §:n mukaisesti. Laskutus toteutetaan kuukausittain jälkikäteen.

7 Muutoksista ilmoittaminen

Mikäli olosuhteissa tapahtuu kuljetuspalvelun myöntämiseen ja käyttämiseen vaikuttavia muutoksia, tulee asiakkaan tai asiakkaan asioita hoitavan henkilön ilmoittaa niistä Seniorineuvonta Ankkuriin tai päätöksen tehneelle viranhaltijalle. Ilmoitettavia asioita ovat esimerkiksi

- Terveystilaan liittyvät muutokset
- Osoitteen tai kotikunnan muutos
- Uudet liikkumiseen vaikuttavat apuvälineet
- Ajantasainen asiakasprofiili auttaa kuljetuspalvelun laadukkaassa toteuttamisessa

8 Asiakirjahallinta

Tietojen käsittelyssä on toteutettava tietosuojaja- ja tietoturvasäädöksiä. Yksikössä tehdään asiakkaan tilanteen ja/tai hoivan kannalta riittävät ja asianmukaiset kirjaukset. Toimintayksikössä on arkistointisuunnitelma ja asiakirjahallintoa koskevat kirjalliset ohjeet, joista ilmenevät mm. ohjeet asiakas- ja potilasasiakirjojen laadinnasta, säilyttämisestä ja salassapidosta, kirjaamiseen liittyvät käytännöt ja menettelyohjeet, vastuut, tietojen luovutus, asiakirjojen säilytys ja hävittäminen. Rekisterinpitäjän tietosuojaselosteet ovat [EU:n yleisen tietosuojasetuksen 2016/679](#) mukaiset ja asiakkaiden nähtävillä Siun soten verkkosivuilla [henkilötietojen käsittely - siunsote.fi](#). Asiakirjahallinnon vastuista ja tehtävistä on sovittu ja vastuuhenkilö on nimetty.

Asiakasta koskevia tietoja ei luovuteta sivullisille ilman asiakkaan omakätisesti allekirjoittamaa nimenomaista suostumusta tai lainsäädöstä. Jos asiakas ei kykene ymmärtämään annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Suostumus tietojen luovuttamiseen pyydetään kirjallisena. Asiakkaalla on oikeus tarkastaa itseään koskevat sosiaalihoillon asiakasrekisteriin tallennetut tiedot, lisätietoja verkkosivuilla [asiakirjojen kopiot - siunsote.fi](#).